

RECENZII

Busuioc, Nicolae. *Semnele înțelepciunii. Schiță pentru o istorie eseistică a cărții.* Grafică de Ion Truică. Iași, Editura Sagittarius Libris, 1998. 174 p. ISBN 973-97921-8-9

Mitul cărții

Recenzie de Ioan Holban

Am crezut totdeauna că toate cărțile care ne înconjoară, în bibliotecă sau acasă, constituie un refugiu, un spațiu protector și, în aceeași măsură, (re)formator. Alte argumente foarte solide în sprijin le aduce, recent, Nicolae Busuioc, cu volumul *Semnele înțelepciunii* (Editura Sagittarius Libris, 1998), unde imaginează o *aventură a cărții* (a actului de a scrie, de a tipări, a difuza și teauriza valorile închise între două coperti), nu înainte însă de a puncta câteva alte nume și împrejurări, celebre, care vor fi fixat în memoria colectivă *funcțiile* amintite ale cititului și scrisului cărții: "La Teba, acum 5000 de ani, pe frontispiciul impunătoarei biblioteci era scris: <Cartea, leac pentru suflet!>. Alexandru cel Mare păstra într-o cutie încrustată cu aur și rubine *Iliada* lui Homer ca pe cea mai însemnată operă a omenirii. Seneca susținea cu convingere: <Refugiază-te în studiu și vei scăpa de toate necazurile!>. Machiavelli citea în bibliotecă sa în fiecare seară pentru a scăpa de orice griji, nu-i mai era frică de sărăcie și moartea nu-l mai înspăimînta. În *De neamul moldovenilor* Miron Costin spunea că <nu este alta și mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decît cetitul cărților>, iar Tudor Arghezi scria: <În restriște, singură cartea nu te-a părăsit și a rămas să te mîngîie>".

Pornind de aici, Nicolae Busuioc (însoțit de inspiratele lucrări de grafică ale lui Ion Truică) trasează o istorie a cărții și valorizează mereu, cu fiecare segment din istorie invocată, actualitatea; autorul se desfășoară în diacronie, de la scrierile sumeriene, egiptene și chineze, pînă azi, și în sincronie, adresîndu-se mereu unui cititor grăbit, încercînd să-l lămurească, să-l atragă, să-i transmită microbul fatal al lecturii. Rezultă o apăsătoare componentă pedagogică sau, altfel, o pedagogie a lecturii, care se exprimă în diverse forme și limbaje, de la explicarea unor termeni precum *vademecum* sau *incunabul*, pînă la formulări fin moralizatoare adresate unei lumi în pericol de a-și îndepărta cartea: "Vocația lecturii e un <viciu frumos>, odată căpătat rămîi cu el toată viața, iar o bibliotecă personală, formată în ani și ani, poate și cu exemplare bibliofile, reprezintă partea cea mai

RECENZII

bună din noi pentru că această parte seamănă gânduri, aprinde lumină, vehiculează idei, mărește zarea înțelepciunii, cultivă idealul purității sufletului nostru"; necesare, acroșante, lămuritoare aceste notații care întăresc spusele lui Seneca, Machiavelli, Miron Costin și Tudor Arghezi. Cartea e concepută, într-o altă ordine, ca un dialog cu Marshall McLuhan, autorul cunoscutei *Galaxia Gutenberg*. Notațiile lui Nicolae Busuioc întîlnesc spiritul și litera cărții lui McLuhan, se lasă provocate de acestea, conducîndu-l pe *omul de hîrtie* ieșean spre cîteva idei care merită toată atenția. Astfel, Nicolae Busuioc invocă o mitologie, un mit și chiar o mistică a cărții ("sfintele cărți" e o sintagmă care apare frecvent) pentru că - spune el, cu dreptate - scriitorii autentici "au mistică cuvîntului tipărit". În Renaștere, observă Nicolae Busuioc, s-au născut prestigiul literar și noțiunea de proprietate intelectuală; dar la noi? Întrebarea ar fi trebuit pusă întrucît, iată, în cîmpul cultural românesc, acestea se cristalizează abia la mijlocul secolului trecut; din asemenea decalaje se pot înțelege altele, care ne dor azi. De carte se leagă apariția elitelor intelectuale și, în legătură cu ele, progresul societății; de aceea, "acidul" din observațiile privind asaltul incompetenței, de exemplu, e pe deplin justificat.

"Formarea omului cultural nu este oare o atrăgătoare aventură intelectuală?", se întrebă în două rînduri autorul cărții. Dar formarea omului cultural nu e doar o aventură intelectuală; omul cultural e "omul nou" de care avem atîta nevoie și pe care Nicolae Busuioc îl vizează mereu în *Semnele înțelepciunii*. Acest al șaptelea volum consacră pasiunea și profesiunea eseistului ieșean: *cartea* (scrisă, citită, cumpărată, vîndută, clasificată, cercetată), obiectul *viu* din (i)realitatea imediată.

